
El mil·lenari Camí Real de Barcelona a Vic s'endinsava a Osona per la gorja del riu Congost, que trenca la continuïtat del relleu entre el Montseny i els Cingles de Bertí. En un dels indrets més estrets d'aquest pas, la família Figueró va fundar-hi un hostel al segle XIV i molt a prop s'hi va erigir pocs anys després la capella de Sant Rafael i Santa Anna. Al voltant d'aquestes edificacions va néixer, al segle XVII, el petit poble del Figaró, a la vora oriental del riu. Fins a finals del XIX, però, l'escàs pes demogràfic del municipi va seguir molt repartit entre diversos masos i llogarrets pobres i aïllats, depenents en l'esfera civil del castell de Montmany i en el terreny religiós de tres parròquies de tradició medieval: Sant Pere de Vallcàrquera, Sant Cristòfol de Monteugues i Sant Pau de Montmany. És en aquest entorn on l'escriptor barceloní Raimon Casellas va ambientar la seva celebrada novel·la *Els sots feréstecs*, que narra la vida miserable dels pagesos d'aquestes contrades en una època –mitjan segle XIX– en què la població va començar a desplaçar-se cap a la vall, convertint el Figaró en el centre indiscutible del municipi. A partir del 1875, la construcció de la línia de ferrocarril i l'ampliació de la carretera de Vic van posar els fonaments del fenomen que poques dècades més tard havia de canviar el destí dels pobles de la zona: la tranquil·litat, la bellesa de l'entorn i les bones comunicacions van cridar un elevat nombre d'estiuejants al Figaró, que en pocs anys va passar de tenir les deu cases de sempre a comptar amb una extraordinària col·lecció de torres construïdes segons els gustos modernistes tan de moda a la Barcelona de l'època.

Figaró-Montmany

1h

Superfície: 15 km²

Població: 1.110 hab (2013)

Altitud: 330 m

www.figaro-montmany.cat

9 km

l'Ametlla del Vallès

24 km

Cardedeu

7 km

la Garriga

17 km

Granollers

Com arribar-hi amb cotxe

S'hi accedeix mitjançant la C17, tot just passar la Garriga i els túnels del Figaró si es ve del sud, i després de Tagamanent si ve del nord.

Com arribar-hi amb autobús

Línia Barcelona - Granollers - La Garriga - Vic.

Com arribar-hi amb tren

RENFE Rodalies estació Figaró
Línia 3 - L'Hospitalet - Vic.

Festes, fires i esdeveniments

- Aplec del santuari de Puiggraciós (25 de març)
- Festa del Pi (primer diumenge després de Pasqua)
- Festa dels Sants Patrons (primer dilluns després de Pasqua)
- Mostra de cinema ForadCamp (primer diumenge de juliol)
- Festa Major (1 de setembre)
- Festa Major del santuari de Puiggraciós (segon diumenge de setembre)

Més informació

Oficina municipal d'informació turística

Molí de Ca l'Antic.
c/Ramon Bosch, 8
T. 618 130 668
Horari
Caps de setmana i festius, de 9h a 13h

Ajuntament de Figaró-Montmany

Carretera de Ribes, 42-44
08590 Figaró-Montmany
T. 938 429 111
www.figaro-montmany.cat

El 2004, els vilatans van votar mantenir el topònim 'Figaró' malgrat que la nomenclatura normativa seria 'el Figueró'

1. Casa Consistorial
Carretera de Ribes, 42-44
2. Antic Hotel Congost
Carretera de Ribes, 29
3. Can Delgado
Carretera de Ribes, 32
4. Villa Esperanza o Torre del Relloget
Font d'en Llanes, 2-4
5. Vil·la Pepita i Vil·la Rosita
Narcís Vilarrassa, 2 i Font d'en Llanes, 9
6. Can Gallart
Jacint Verdaguer, 77
7. Can Mestre
Jacint Verdaguer, 79
8. Portal de Can Gambús
Jacint Verdaguer, 80
9. Escales de l'Àngelus
c. de les escales de l'Àngelus
10. Plaça Major

- Cases modernistes
- † Església
- 🚉 Estació de tren
- 🏠 Ajuntament

Casa Consistorial

1910

Arquitecte: Josep Maria Miró i Guibernau

Promotor: Ajuntament del Figaró

Ús original: Ajuntament, escola, habitatge de la mestra i arxiu municipal

Ús actual: Ajuntament del Figaró-Montmany

Fins a principis del segle xx, el carrer Major –antic camí ral– va ser l'eix principal del Figaró. Arribada aquest època, però, el centre de gravetat de la vila es va desplaçar vint metres avall, a la carretera de Ribes, que discorre paral·lela al carrer Major i és més apta per al pas de vehicles i més pròxima a l'estació de tren. Allà s'hi va construir al 1910 la Casa Consistorial, obra de Josep Maria Miró i Guibernau, també autor de l'Hospital Asil de Granollers. L'edifici comprenia les oficines municipals, l'arxiu, l'escola i la casa de la mestra. Al 1998 es va portar a terme una profunda reforma dels espais interiors i la restauració de la façana modernista, provista d'esgrafiats florals i de sanefes de botons ceràmics. Després de les obres, l'edifici va quedar com a seu de l'Ajuntament en exclusiva.

El coronament de l'edifici alterna trams de barana amb trams en què la teulada sobrepasa àmpliament la línia de la façana, mostrant un elegant revestiment de ceràmica.

Antic Hotel Congost

1921

Arquitecte: Manuel Joaquim Raspall

Promotor: Amadeu Pantaleoni

Ús original: Hotel

Ús actual: Residència per a la gent gran

Els primers anys del segle xx, poques dècades després de la construcció de la carretera de Vic i de l'arribada del tren, la petita vila del Figaró va viure una època d'eclosió del fenomen de l'estiueig, que no tan sols va implicar la construcció de moltes cases, sinó també de l'Hotel Congost, encarregat a Manuel Joaquim Raspall per l'empresari d'origen italià Amadeu Pantaleoni. L'arquitecte va projectar un edifici noucentista de grans proporcions, obert als quatre vents i provist de baixos, dos pisos i torre-mirador, amb coberta composta a dues vessants i detalls decoratius a base de maó i ceràmica vidrada. Aprofitant el desnivell del terreny per la proximitat del riu s'hi va construir un soterrani que albergava els serveis de l'hotel.

Tots els capcers que coronen les façanes de l'hotel presenten frontons de pedra amb volutes i ornamentacions vegetals.

Can Delgado

1914(reforma)

Arquitecte: Desconegut

Promotors: Desconeguts

Ús original: Habitatge unifamiliar

Ús actual: Habitatge unifamiliar

Situada, com l'Ajuntament i l'Hotel Congost, a la carretera de Ribes, la façana principal de Can Delgado mostra dos plafons que s'identifiquen amb les dates de construcció i reforma de la casa: 1894 i 1914, juntament amb les inicials dels promotors de les dues iniciatives. Aquests plafons són, sumats a les sanefes de rajoles de ceràmica vidrada amb motius geomètrics que decoren els arcs de les obertures, els principals recursos ornamentals de l'aquesta casa d'estiueig de planta baixa i pis, amb ingredients modernistes i, sobretot, noucentistes.

Un balcó de ferro unifica les tres obertures del primer pis. Els buits estan tancats amb persianes de llibret mòbil i emmarcats en la part superior per rajoles vidrades.

Villa Esperanza o Torre del Rellotge

1908

Mestre d'obres: Josep Graner i Prat

Promotor: Joaquim Torres

Ús original: Habitatge unifamiliar

Ús actual: Habitatge unifamiliar

Original per l'adaptació al pronunciadíssim pendent de la parcel·la i pels materials utilitzats en la solució adoptada –uns contraforts massius de pedra i maó–, aquesta casa va ser un dels primers habitatges d'estiueig al Figaró. Té planta rectangular i façanes als quatre vents, amb ornamentacions a base de trencadís de ceràmica amb motius geomètrics i vegetals, i era coneguda per tenir l'únic rellotge públic que hi havia a la vila, situat a la major de les deu llucanes que sobresurten del terrat i que atorguen un aire muntanyenc a l'edifici. El nivell superior, però, forma part d'una reforma posterior, portada a terme als anys 50, que va canviar profundament l'estil original de la casa.

Orientat a ponent, el famós rellotge de la Villa Esperanza s'allotja a la més gran de les deu llucanes que sobresurten de la teulada.

Vil·la Pepita i Vil·la Rosita

1915

Arquitecte: Manuel Joaquim Raspall

Promotor: Desconegut

Ús original: Dos habitatges unifamiliars

Ús actual: Dos habitatges unifamiliars

A principis del segle xx, el petit nucli urbà del Figaró se seguia concentrant en una estreta franja de la riba oriental del Congost, a banda i banda del carrer Major. Quan va esclatar la febre de l'estiueig, les primeres parcel·les disponibles eren les situades a les terrasses més baixes de la muntanya, on la insolació era més intensa i, per contra, la edificabilitat era difícil pel fort pendent del terreny. En aquest segon graó del municipi s'hi van instal·lar les principals cases d'estiuejants del Figaró, des de Can Mestre, al nord, fins a la Torre del Rellotge, al sud. Aquesta ubicació elevada amb relació al nucli antic origina l'estampa característica de la vila des de la carretera i la via del tren, amb les torres modernistes i noucentistes com a teló de fons del caseriu tradicional.

Situades en aquesta segona línia, la Vil·la Pepita i la Vil·la Rosita de Manuel Joaquim Raspall són exemples paradigmàtics de l'arquitectura d'estiueig de l'època, una manifestació artística de caràcter eminentment burgès que buscava la modernitat combinant elements d'innovació tecnològica –com ara el formigó armat o els pilars i bigues de ferro colat– amb tècniques i ingredients de la cultura constructiva tradicional, com l'ús del maó massís –component substancial de la volta

catalana–, la rajola esmaltada, l'estuc, el ferro forjat o els vitralls emplomats.

Partidari incondicional de la utilització d'aquests recursos tradicionals, l'arquitecte Raspall deixa entre els seus principals llegats l'ús recurrent d'esgrafiats i de sanefes de ceràmica com a recurs ornamental, la majoria de les vegades amb motius vegetals que lliguen amb el concepte de natura i d'estiueig.

A les façanes de les vil·les Pepita i Rosita s'hi troben molt exemples d'aquests tipus de decoració, amb elements més pròxims al Noucentisme que al Modernisme. Es tracta de dues cases independents adossades entre sí, exemptes d'altres edificacions i envoltades de jardí, amb estructures interiors simètriques i coberta a quatre aigües de la qual en sobresurt una torre-mirador.

De planta baixa i pis, i recolzades sobre un sòcol de pedra, les cases es distingeixen l'una de l'altra pel seu nom, que apareix al plafó de trencadís acomodat sota el capcer de la façana de ponent, emmarcat per esgrafiats naturalistes i per una sanefa de rajoles bordeus i grogues. En el cas de la Vil·la Rosita, la perspectiva des del carrer de la Font d'en Llanes està entorpidida per la presència d'una terrassa de construcció posterior.

Els coronaments sinuosos de les façanes es caracteritzen pels capcers de perfil escarsser amb el nom de la casa.

L'ús de materials i tècniques tradicionals situa les façanes com a exemple de l'època d'estiueig

Can Gallart

1908 (reforma)

Arquitecte: Manuel Joaquim Raspall

Promotor: Josep Gallart

Ús original: Habitatge unifamiliar

Ús actual: Habitatge plurifamiliar

Pujant per les escales de l'Àngelus, al nord del Figaró, el visitant queda encongit per la magnitud de les dues cases que s'aixequen a l'esquerra: Can Gallart i Can Mestre. Al capdamunt de les escales, però, els dos edificis adquireixen unes dimensions molt més mesurades, efecte del desnivell del terreny. En el cas de Can Gallart, la façana davantera transmet l'aparença d'una casa de planta baixa i golfes, amb una torre amb coberta a dos vessants que sobrepasa lleugerament l'alçada del cos principal. Pel costat de ponent, en canvi, l'edifici s'enlaira tres pisos i les golfes, i configura un dinàmic joc de volums resultat de la planta amb forma de creu que té l'edifici.

Construïda en una època anterior i reformada el 1908 per Manuel Joaquim Raspall –va ser el seu projecte a la vila–, Can Gallart també és coneguda com "l'Ave Maria" pel medalló circular de ceràmica que emmarca l'escena de la Mare de Déu i el Nen, amb l'esmentada inscripció just a sota.

Aquest medalló és l'element protagonista d'un programa decoratiu molt homogeni i marcadament modernista, amb frisos de ceràmica formats per rajoles de dos tons de blau que destaquen damunt del substrat blanc dels murs i se sumen a les teules vidrades blaves que formen la coberta de la casa. També és molt remarcable el treball de ferro forjat de la baraneta ornamental que culmina la torre, de les reixes de les finestres que queden arran de carrer i, molt especialment, del fanal que il·lumina la porta principal de la casa.

Façanes de migdia i de llevant de la Casa Gallart. S'hi observa la diferència d'alçades pel desnivell del terreny.

Can Mestre

1921

Mestre d'obres: Antoni Mestre i Rial

Promotor: Ramon Mestre i Domingo

Ús original: Habitatge plurifamiliar

Ús actual: Habitatge plurifamiliar

El 1919, el constructor Ramon Mestre i Domingo, fill del Morell (Tarragonès) instal·lat a Barcelona, va comprar una torre del 1906 a un *indiano* –emigrat a Amèrica que tornava enriquit– per ampliar-la i convertir-la en un original conjunt de set habitatges, tots exteriors. A l'edifici primitiu, format per semisòtan, planta baixa i pis, s'hi van afegir dues alçades més. L'encarregat de la reforma va ser el mestre d'obres Antoni Mestre i Rial, fill del promotor, que va concebre una intel·ligent distribució que atorgava a cada habitatge una entrada exclusiva i un parcel·la pròpia de jardí. Aquesta ampliació va permetre obrir un accés al carrer de Jacint Verdaguer, reservat a l'habitatge més extens i noble de l'edifici.

Amb aquesta singular configuració, Can Mestre va convertir-se en el paradigma de la doble personalitat que adquireixen la major part de les construccions del Figaró a causa del pronunciat pendent. Des del carrer, la casa presenta una façana en què predominen una horitzontalitat i uns volums massissos més propis del noucentisme que del modernisme, amb solament dos pisos: uns baixos que realment no ho són i unes golfes que només prenen certa alçada al frontó central. Des de les escales de l'Àngelus, en canvi, Can Mestre sembla talment un castell i mostra la seva magnitud real, amb la torre al primer pla, que sobresurt de la façana de migdia i realça la verticalitat d'aquest sector de la casa.

Estiuejant del Figaró arran de la recomanació d'un amic, Ramon Mestre va acabar essent un prohomer de la vila i fins i tot va organitzar i finançar la instal·lació d'aigua corrent al municipi.

A la façana de migdia s'observa la distribució escalonada de l'edifici, amb la terrassa del pis noble, el cos d'aquest mateix habitatge i la torre adossada.

Can Gallart i Can Mestre presenten fesomies molt diferents segons l'angle amb què s'observin

Portal de Can Gambús

1928-1934

Arquitecte: Desconegut

Promotor: Francesc de Paula Gambús i Rusca

Ús original: Tanca i accés d'una finca

Ús actual: Tanca i accés d'una finca

L'empresari i banquer barceloní Francesc de Paula Gambús i Rusca, que va ser director general de la Banca Arnús i de FECSA i president de la Cambra de Comerç, va adquirir una finca al Figaró i la va fer envoltar d'un mur, amb un portal monumental format per dos trams simètrics d'escalinates que es troben davant de la reixa d'accés i d'una font neoclàssica coberta per una volta, ideal per prendre-hi la fresca a l'estiu.

Els pilars que sostenen la reixa estan coronats per dues escultures que al·ludeixen a les activitats dels nens durant l'estiu, un recurs dotat del realisme i l'humanisme característics de l'art noucentista: uns juguen amb un gos i uns altres llegeixen *Al cel*, obra pòstuma de Jacint Verdaguer, poeta a qui es va dedicar el carrer al qual s'obre l'esmentat portal.

Detall de l'escultura del pilar dret del portal de Can Gambús en què es pot identificar l'obra que llegeixen els nens.

Escales de l'Àngelus

1928-1934

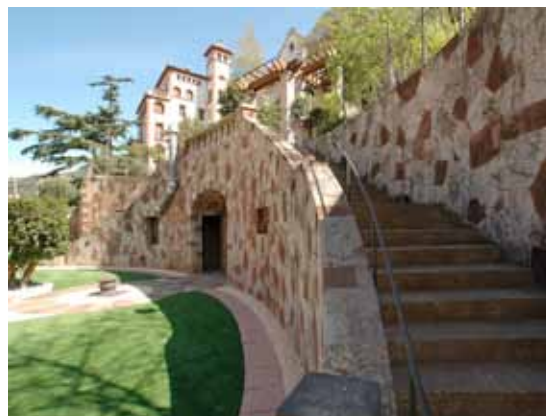
Arquitecte: Amadeu Llopart i Vilalta

Promotor: Francesc de Paula Gambús i Rusca

Ús original: Escales d'accés a una finca

Ús actual: Escales d'ús públic

Arran de la reforma de la seva propietat, Francesc Gambús van adonar-se de les dificultats d'accés a la finca, especialment per al servei de la casa, que havia de pujar des de l'estació del ferrocarril a través d'un camí força feréstec. Per solucionar aquest problema, van encarregar la construcció d'un escales que connectessin la carretera de Ribes i el portal d'entrada a la finca, decisió que demostra la capacitat d'intervenció dels estiuers en l'urbanisme de la vila. Els trams d'escales estan separats per petites placetes i replans amb bancs de pedra per al descans, envoltats de murs que combinen el granit blanc i vermell i parcialment coberts de pèrgoles de fusta tropical.

A la part baixa de les escales, els primers trams conflueixen en una plaça enjardinada limitada per un mur que allotja un nínxol de volta de punt rodó de caire ornamental.

Plaça Major

Promotor: Ajuntament del Figaró

Ús original: Espai públic

Ús actual: Espai públic

A l'ombra de dues fileres d'arbres, la plaça Major és el vincle entre el nucli antic de la vila –desenvolupat al voltant de l'església– i els eixamples menestrals i d'estiuers dels segles XIX i XX. Es tracta d'un espai obert de forma rectangular irregular que comunica la carretera de Ribes –a la qual s'accedeix a través d'un escales que corregeixen el desnivell del terreny– i els carrers Major i de Vic, principal artèria del Figaró fins al segle XX.

A l'angle sud-est, en una posició alçada respecte del pla de la plaça, s'aixeca el casal noucentista de Can Ventureta, dominat per una torre-mirador amb coberta a quatre vessants que sobresurt formant un ampli ràfec decorat amb ceràmica de motius vegetals.

El fort desnivell marca el desenvolupament de la plaça Major, punt clau de l'exemple del nucli antic planificat arran de l'esclat del fenomen de l'estiuers a la vila.

■ Església de Sant Rafael i Santa Anna

Tot i que al lloc hi ha documentada una capella dedicada a Sant Rafael des del segle XV, l'actual església parroquial va ser construïda en estil neoclàssic entre 1838 i 1841 i presenta una nau coberta amb volta apuntada que culmina amb un absis semicircular. El capcer de la façana té perfil sinuós, amb campanar d'espadanya a un racó. L'interior acull el retaule renaixentista de Sant Pere de Vallcàrquera.

Pl. de l'Església, 2

■ Vallcàrquera

Situada dins del Parc Natural del Montseny, la riera de Vallcàrquera forma un bosc de ribera d'una qualitat ecològica excepcional. Pel camí que voreja la riera i que baixa cap al Figaró es poden visitar l'ermita de Sant Pere, romànica del segle XII amb moltes transformacions posteriors, i la rectoria de Vallcàrquera, on hi ha una Escola de Natura.

www.vallcarquera.cat

■ Sant Cristòfol de Monteugues

Aquesta petita església romànica d'una solanau s'ha convertit en l'actualitat en un santuari on s'hi celebra un aplec per la festa patronal.

■ Sant Pau de Montmany

Construïda al segle XVII en estil gòtic tardà, l'església de Sant Pau de Montmany substituïa l'edifici romànic precedent i va quedar abandonada l'any 1910. És una localització fonamental de la novel·la *Els sots feréstecs*, de Raimon Casellas, i avui es troba en estat ruïnós.

■ Santuari de Puiggraciós

Situat al peu del cim oriental dels Cingles de Bertí, el santuari de Puiggraciós va ser construït a principis del segle XVIII prop del lloc on suposadament es va trobar la Mare de Déu gòtica que anteriorment es venerava a l'església de Sant Pau de Montmany. L'església, cremada durant la Guerra Civil i restaurada entre 1951 i 1957, té planta de creu llatina, amb una cúpula que corona el creuer. A la veïna casa de l'ermità, posteriorment convertida en hostatgeria, l'escriptor modernista català Raimon Casellas va situar-hi diverses escenes de la seva obra *Els sots feréstecs*.

■ El Sot del Bac

Ubicat al peu dels Cingles de Bertí, el Sot del Bac és una vall estreta i agresta que desemboca prop de la masia homònima. Hi arriben diversos torrents que transporten aigües vermelloses pels materials descompostos que arrossegueu. Un d'aquests torrents, el del Bosc Negre, forma el Salt del Prat, que en època de pluges forma una espectacular cua de cavall de 30 metres d'alçada.

---

la Garriga

